

**Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Marek Zająkała**

Warszawa, dnia 4 grudnia 2009 r.

**Pan
Marek Sawicki
Minister
Rolnictwa i Rozwoju Wsi**

KSR-410-20-01/2009
P/09/046

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zwanym dalej „Ministerstwem” lub „MRiRW”, kontrolę realizacji zadań związanych z rynkiem cukru i izoglukozy. Kontrolą objęto lata 2004-2008.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 14 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Ministrowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z uchybieniami realizację przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zadań dotyczących regulacji rynku cukru i izoglukozy. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do podejmowanych działań w związku z restrukturyzacją Krajowej Spółki Cukrowej SA.

W okresie objętym kontrolą Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizował zadania związane z kwotowaniem produkcji cukru i izoglukozy określone w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o *Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych*¹, zwanej dalej „ustawą o ARR”.

Kontrola wykazała, że przestrzegano określonych ustawą o ARR terminów wydawania producentom cukru i izoglukozy decyzji w sprawach przyznania kwot produkcyjnych na dany rok, a także trybu wydawania decyzji dotyczących korekt przyznanych kwot lub ich

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1702 ze zm.

przeniesienia między producentami cukru.

W terminie określonym art. 12 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 952/2006 z dnia 29 czerwca 2006 r. *ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 318/2006 w odniesieniu do zarządzania rynkiem wewnętrznym cukru oraz systemu kwot*², przekazywano Komisji Europejskiej informacje na temat zatwierdzonych producentów oraz przyznanych im kwot produkcyjnych cukru i izoglukozy.

W latach gospodarczych 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008 przyznano producentom cukru kwoty produkcyjne odpowiednio w wysokości 1.671,9 tys. ton, 1.582,2 tys. ton, 1.597,5 tys. ton i 1.533,2 tys. ton³, natomiast producentowi izoglukozy kwoty produkcyjne odpowiednio w wysokości 26,8 tys. ton, 24,9 tys. ton, 35,9 tys. ton i 32,3 tys. ton. Producenci cukru i izoglukozy w pełni zrealizowali przyznane im kwoty produkcyjne.

W roku gospodarczym 2008/2009 przyznano producentom cukru kwoty produkcyjne w łącznej wysokości 1.772.477 ton. Z tej kwoty, Krajowej Spółce Cukrowej SA (KSC SA) przyznano 549.632,4 ton. KSC SA zrealizowała tę kwotę na poziomie 496.560,5 ton, tj. niższym o 53.071,9 ton (o 9,7%) od przyznanej. Do dnia zakończenia kontroli, MRiRW nie dysponowało informacjami dotyczącymi przyczyn niewykonania przez KSC SA kwoty produkcyjnej cukru w roku gospodarczym 2008/2009⁴.

Zwrócenia uwagi wymaga fakt, że w 2006 r., przed wydaniem decyzji dotyczących kwotowania produkcji cukru i izoglukozy, nie wystąpiono o opinie do ogólnokrajowych społeczno-zawodowych organizacji rolniczych, reprezentujących interesy plantatorów buraków cukrowych⁵, do czego zobowiązywał art. 31 ust. 3 ww. ustawy o ARR. W latach poprzednich jak i następnych takich opinii zasięgano.

Poza tym stwierdzono, że do dnia zakończenia kontroli w Ministerstwie nie było pisemnych procedur dotyczących wydawania decyzji administracyjnych producentom występującym o przyznanie kwot produkcyjnych cukru i izoglukozy. Obowiązek ich opracowania i wdrożenia w terminie do dnia 9 czerwca 2009 r. wynikał ze *Strategii Antykorupcyjnej dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi*, zatwierdzonej przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 9 września 2008 r.

² Dz. U. UE. L 178/39 z 1.07.2006 r. ze zm.

³ Na podstawie rozporządzenia Komisji (WE) nr 290/2007 z dnia 16 marca 2007 r. *ustalającego, na rok gospodarczy 2007/2008, współczynnik procentowy, o którym mowa w art. 19 rozporządzenia Rady (WE) nr 318/2006* (Dz. U. UE. L 78/20 z 17.03.2007 r. ze zm.), kwota produkcyjna cukru dla Polski na rok gospodarczy 2007/2008 w wysokości 1.772,5 tys. ton została zredukowana o 13,5%, tj. do wysokości 1.533,2 tys. ton.

⁴ Według wyjaśnienia Dyrektora Departamentu Rynków Rolnych w MRiRW, prawdopodobną przyczyną niewykonania kwoty były warunki atmosferyczne, mające bezpośredni wpływ na wegetację buraków cukrowych oraz zawartość cukru w surowcu.

⁵ W roku gospodarczym 2006/2007 decyzje w sprawie przydziału kwot produkcyjnych cukru i izoglukozy, w związku z opóźnieniem wejścia w życie rozporządzenia Rady (WE) 318/2006 z dnia 20 lutego 2006 r. *w sprawie wspólnej organizacji rynków w sektorze cukru*, zostały wydane na ten rok gospodarczy dopiero 3 lipca 2006 r., podczas gdy zgodnie z art. 31 ust. 6 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. *o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych*, powinny być wydane do dnia 30 listopada 2005 r.

Ponadto kontrola wykazała, że w MRiRW opracowano w 2004 r. projekt stanowiska Rządu RP w sprawie reformy wspólnej organizacji rynku cukru w UE, który został zatwierdzony przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów w dniu 27 września 2005 r. i przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 25 października 2005 r. W dokumencie tym dokonano oceny skutków gospodarczych, wynikających z planowanej reformy. Wskazano też zagrożenia wynikające z jej realizacji, tj. ograniczenie poziomu produkcji cukru i buraków cukrowych, które będzie miało wpływ na bilans cukru w Polsce, efektywność gospodarstw rolnych oraz poziom zatrudnienia w przemyśle cukrowniczym. Powyższe zastrzeżenia były podstawą negatywnego stanowiska Rządu RP wobec projektu reformy wspólnej organizacji rynku cukru. Pomimo to, reforma rynku cukru w UE została wdrożona. Jej skutkiem była restrukturyzacja KSC SA, polegająca na likwidacji i wygaszaniu produkcji cukru w niektórych oddziałach spółki. W tej sprawie Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmował m.in. następujące działania:

- Na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 12 lutego 2008 r. oraz w pismach skierowanych do Ministra Skarbu Państwa w dniu 25 stycznia 2008 r. i 4 kwietnia 2008 r. Minister negatywnie ocenił sposób przeprowadzenia restrukturyzacji KSC SA, w tym zamknięcie cukrowni w Lublinie, Łapach i Brześciu Kujawskim. Minister stwierdził, że proces restrukturyzacji spółki związany z wdrażaniem reformy wspólnej organizacji rynku cukru prowadzi do ograniczenia upraw buraków cukrowych oraz możliwości ich przerobu.
- Na posiedzeniu Kierownictwa MRiRW w dniu 14 lutego 2008 r. Minister przedstawił analizę wniosku KSC SA o pomoc restrukturyzacyjną (zamknięcie cukrowni w Lublinie i zrzeczenie się przyznanej kwoty produkcyjnej cukru w wysokości 91.200,9 ton)⁶, sporządzoną przez Departament Rynków Rolnych oraz Departament Prawno-Legislacyjny MRiRW. W analizie wskazano na podstawy prawne restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego w UE⁷ oraz na możliwe roszczenia odszkodowawcze w wysokości 200 mln zł przysługujące KSC SA, w przypadku nieprzekazania wniosku do Komisji Europejskiej.
- W latach 2006-2008 Minister zorganizował 5 spotkań z udziałem przedstawicieli KSC SA, wojewodów, samorządów lokalnych, a także przedsiębiorców w sprawie uruchomienia alternatywnej produkcji w likwidowanych cukrowniach, w tym budowy kompleksów paliwowo-energetycznych, wykorzystujących lokalne produkty rolne.

⁶ Zgodnie z art. 9 rozporządzenia Komisji (WE) nr 968/2006 z dnia 27 czerwca 2006 r. *ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 320/2006 ustanawiającego tymczasowy system restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego we Wspólnocie* (Dz. U. UE. L 176/32 z 30.06.2006 r. ze zm.), wniosek producenta cukru o pomoc restrukturyzacyjną jest kwalifikowany i składany do Komisji Europejskiej, za pośrednictwem właściwego organu państwa członkowskiego (Agencji Rynku Rolnego).

⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 320/2006 z dnia 20 lutego 2006 r. *ustanawiające tymczasowy system restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego we Wspólnocie i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1290/2005 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej* (Dz. U. UE L 58/42 z 28.02.2006 r. ze zm.) oraz ww. rozporządzenie Komisji (WE) nr 968/2006 z dnia 27 czerwca 2006 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o opracowanie i wdrożenie procedur wydawania decyzji administracyjnych w zakresie przyznawania producentom kwot produkcyjnych cukru i izoglukozy.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Ministra o przedstawienie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Ministrowi prawo zgłoszenia na piśmie, do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.